

Vragen en antwoorden over het plan-MER Zoekgebieden voor mestbewerking (afgekort: plan-MER Mest)

Datum: 27 juli 2021

De vragen zijn als volgt ingedeeld:

- [Definitievragen](#);
- [Vragen over de opgave](#);
- [Vragen over nut en opbrengst van een plan-MER](#);
- [Vragen over het proces](#);
- [Vragen over de rol en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen](#);
- [Overige vragen](#).

Definitievragen

1. **Vraag:** Over de bewerking van wat voor soort mest gaat het plan-MER Mest?

Antwoord: In het plan-MER Mest wordt gezocht naar gebieden voor de bewerking van varkens- en koeienmest. Dat is voor bijna 100% drijfmest, een mengsel van feces en urine. De pluimveemestproductie en -bewerking wordt buiten beschouwing laten. Pluimveemest wordt geëxporteerd of aangeboden aan de verbrandingsinstallatie in Moerdijk. Daarnaast gaat een deel naar producenten van organische meststoffen. Pluimveemest wordt daardoor (nagenoeg) geheel verwerkt, verdwijnt daarmee uit de landbouw in Noord-Brabant en Nederland. Pluimveemest draagt dan ook niet bij aan het Brabantse mestoverschot.

2. **Vraag:** Wat is het verschil tussen mestbewerking en mestverwerking?

Antwoord: De provincie Noord-Brabant en het ministerie van LNV hanteren andere definities voor mestverwerking. In onderstaand overzicht is te vinden hoe deze van elkaar verschillen. Over mestbewerking laat het ministerie zich niet uit.

	Mestbewerking	Mestverwerking
Bron	Provincie Noord-Brabant. <ul style="list-style-type: none">• Interim Omgevingsverordening	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. <ul style="list-style-type: none">• Meststoffenwet
Reikwijdte	Onder mestbewerking verstaat de provincie (alle) beschikbare technieken om mest te behandelen. Mestverwerking is er daar één van.	Het ministerie van Landbouw heeft met mestverwerking een doel voor ogen; het behandelen van mest op zodanige wijze dat het buiten de Nederlandse landbouw kan worden afgezet.
Definitie	Mestbewerking is de toepassing van basistechnieken of combinaties daarvan met als doel de aard, samenstelling of hoedanigheid van dierlijke mest te wijzigen.	Onder mestverwerking worden de bewerkingen van mest verstaan die ertoe leiden dat de mestproducten buiten de Nederlandse landbouw (kunnen) worden afgezet. Denk bijvoorbeeld aan mestkorrels voor tuincentra of de export naar het buitenland.

<p>Voorbeelden</p>	<p>Bezinking, droging, hygiëniseren¹, indamping en scheiding zijn vormen van mestbewerking</p> <p>Ook het korrelen van mest is een vorm van mestverwerking</p> <p>Het composteren van mest valt volgens de provinciale definitie onder mestbewerking.</p> <p>Omdat de aard en de hoedanigheid van de mest wordt veranderd, valt composteren voor het omgevingsrecht onder mestverwerking. Daardoor is het een vergunningsplichtige activiteit. Kijk voor meer informatie op https://www.infomil.nl/onderwerpen/landbouw/mest/handleiding-bewerken/juridisch-kader/3-1/</p>	<p>Hygiëniseren van mest is een vorm van mestverwerking. Mest wordt gehygiëniseerd om te kunnen worden geëxporteerd. Hiervoor moet toestemming worden verleend door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.</p> <p>Wanneer de compost niet geëxporteerd wordt of op een andere buiten de Nederlandse landbouw wordt afgezet dan wordt dit binnen de Meststoffenwet niet gezien als verwerking.</p>
---------------------------	--	--

3. Vraag: Welke vormen van mestbewerking zijn er?

Antwoord: Er is een grote diversiteit aan vormen van mestbewerking. Hieronder is – in alfabetische volgorde – een opsomming van de meest gangbare technieken opgenomen.

- Bezinken;
- Composteren;
- Drogen;
- Filteren (bijvoorbeeld doormiddel van helofytenfilter of microfiltratie);
- Hygiëniseren;
- Indampen;
- Mesttraffinage;
- Nitrificatie-/denitrificatie.
- Omgekeerde osmose;
- Produceren mestkorrels;
- Scheiden van dikke en dunne fractie;
- Verbranding;
- Vergisting (co- en mono-);

Meestal wordt een combinatie van de genoemde technieken voor mestbewerking gebruikt. Deze zijn continu in ontwikkeling op basis van wetenschappelijk onderzoek. Op <https://www.mestverwaarding.nl/> is daar meer informatie over te vinden. Op die website houdt het Nederlands Centrum Mestverwaarding ook de trends op het gebied van mestbewerking bij.

Meer informatie over vergisting is ook te vinden in de bijlage van de [Visie op mestbewerking](#) van de Brabantse gemeenten en de provincie Noord-Brabant.

4. Vraag: Wat is een plan-MER?

¹ Hygiëniseren is het verwarmen van mest teneinde het doden van ziektekiemen. Daarna mag mest naar het buitenland getransporteerd worden.

Antwoord: De afkorting MER in 'plan-MER' staat voor milieueffectrapport. De afkorting m.e.r. staat voor de procedure om te komen tot een milieueffectrapport. Door de m.e.r.-procedure te doorlopen, krijgt het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming.

Het inwinnen van advies van de [Commissie voor de milieueffectrapportage](#) (Commissie m.e.r.) is een verplicht onderdeel van een milieueffectprocedure. De Commissie m.e.r. treedt daarin op als onafhankelijk adviseur en adviseert over de inhoud van een milieueffectrapport. Alle adviezen van deze commissie zijn openbaar.

Neem in geval van vragen over (het werk van) de Commissie m.e.r. contact op met de helpdesk via info@commissiemer.nl of 030-2347666.

5. Vraag: Als er straks provinciebreed inzicht is in geschikte zoekgebieden voor mestbewerkingsinstallaties (mbi's) betekent dat dat daar daadwerkelijk mbi's gaan komen?

Antwoord: Nee. Uit het plan-MER Mest komt een overzicht van relatief gezien de meest geschikte zoekgebieden. Of daar daadwerkelijk een mbi komt, hangt af van:

- de regionale afspraken die over zoekgebieden gemaakt gaan worden. Het kan bijvoorbeeld zijn dat bestuurders besluiten dat in bepaalde geschikte zoekgebieden toch geen mbi kan komen.
- de markt. Het is de vraag of initiatiefnemers willen investeren in het oprichten van mestbewerkingsinstallaties. Het kan ook zijn dat een initiatiefnemer geen passende locatie kan vinden in een zoekgebied;
- de gemeenteraad. De gemeenteraad moet uiteindelijk instemmen met het gebruik van een locatie voor mestbewerking (bestemmingsplan/omgevingsplan). Ook als het gemeentebestuur en/of provinciebestuur, binnen de context van de regionale afspraken, toestemming zou willen verlenen.

Vragen over de opgave

- 6. Vraag:** De opgave voor mestbewerking in Brabant verandert als gevolg van externe ontwikkelingen en bestuurlijke keuzes. Zijn de berekende opgaveniveaus in de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) nog actueel?

Antwoord: [Op de internetpagina's over het plan-MER Mest zijn de actuele opgaveniveaus te vinden](#). Twee keer per jaar worden deze cijfers geactualiseerd op basis van bij de provincie Noord-Brabant beschikbare informatie over mestbewerkingsinstallaties, CBS-cijfers en een raming van de 'Contouren van het nieuwe mestbeleid' van het ministerie van LNV. De resultaten zullen – indien van toepassing – worden verwerkt in de opgaveniveaus. Wijzigingen van de opgaveniveaus worden gecommuniceerd via de nieuwsbrief en webpagina's van plan-MER Mest.

- 7. Vraag:** Hoeveel mest wordt straks bewerkt in mestbewerkingsinstallaties?

Antwoord: Staand beleid van de provincie Noord-Brabant is om het volledige Brabantse mestoverschot te bewerken in mestbewerkingsinstallaties. Dit overschot is berekend op zo'n 15 miljoen kg fosfaat. Ongeveer de helft daarvan wordt momenteel al bewerkt. Deze cijfers worden minimaal twee keer per jaar geactualiseerd.

De initiatiefnemers van het plan-MER Mest – de Brabantse gemeenten en waterschappen en de provincie – willen naar een situatie waarin mestbewerking een onderdeel vormt van kringlooplandbouw. Als onderdeel van kringlooplandbouw kan mestbewerking bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van onder meer stikstof en CO₂, aan het verbeteren van de vruchtbaarheid van de bodem en aan het terugdringen van het kunstmestgebruik.

- 8. Vraag:** Hoe verhoudt het plan-MER Mest zich tot de in het [Brabantse mestbeleid](#) genoemde mestbewerking op eigen terrein?

Antwoord: Onder 'mestbewerking op eigen terrein' verstaan we het bewerken van mest afkomstig van dieren die op dezelfde bedrijfslocatie worden gehouden. Mestbewerking op eigen terrein valt buiten de reikwijdte van het plan-MER Mest. Indien de agrariër mest van derden ter bewerking aanneemt of mest bewerkt die afkomstig is van andere bedrijfslocaties van zijn of haar eigen bedrijf dan is dat een vorm van centrale mestbewerking. Dan valt de mestbewerking binnen de reikwijdte van deze milieueffectrapportage.

- 9. Vraag:** Hoe verhoudt het plan-MER Mest zich tot de brongerichte aanpak (het scheiden van poep/feces en pies/urine direct bij de bron, zoals beschreven in het [Brabantse mestbeleid](#))?

Antwoord: Het scheiden van mest bij de bron in feces en urine vindt plaats op het eigen terrein van de veehouder, in de stal of buiten de stal en valt daarom buiten de reikwijdte van het plan-MER Mest. Indien een agrariër mest van derden - van andere veehouderijlocaties - ter scheiding aanneemt dan is dat een vorm van centrale mestbewerking. Dan valt het scheiden binnen de reikwijdte van dit plan-MER.

- 10. Vraag:** Wat is het alternatief voor mestbewerking?

Antwoord: Veehouders zijn vanwege de [Meststoffenwet](#) verplicht om het deel van hun mest dat ze niet op eigen grond kunnen gebruiken te 'verwerken' of te laten 'verwerken' door een

ander. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft in de Meststoffenwet vastgelegd wat zij onder 'verwerken' verstaat: het bewerken van mest op zodanige wijze dat het buiten de Nederlandse landbouw kan worden afgezet. Denk bijvoorbeeld aan mestkorrels voor tuincentra of de export naar het buitenland (zie ook de definities van mestbewerken en mestverwerken elders in dit document). Om aan de wet te voldoen is de huidige praktijk dat veel onbewerkte drijfmest wordt geëxporteerd. Aangezien drijfmest voor 90 procent uit water bestaat, is dat een relatief kostbare zaak die veel transportbewegingen met zich mee brengt, het wegennet in het buitengebied belast en bovendien tot CO₂-uitstoot leidt. Door mest te bewerken kan het volume te transporteren mest op zijn minst tot de helft worden teruggebracht.

Het krimpen van de veestapel wordt weleens als alternatief genoemd. Dit valt buiten de reikwijdte van het plan-MER Mest, maar wordt meegenomen in de Uitvoeringsagenda Mest. Minder dieren betekent weliswaar minder mest, maar maakt het nog geen alternatief. Mestbewerking blijft nodig om het volume te verkleinen, transportbewegingen te verminderen en kringlopen te sluiten. Als onderdeel van kringlooplandbouw kan mestbewerking bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van onder meer stikstof en CO₂, aan het verbeteren van de vruchtbaarheid van de bodem en aan het terugdringen van het kunstmestgebruik.

Informatie over het belang van mestbewerking is te vinden op landbouwenvoedselbrabant.nl/planmest en de [Visie op mestbewerking](#). Zie vraag 20 voor meer informatie over de Uitvoeringsagenda Mest.

11. Vraag: Waarom transporteren we de Brabantse mest niet naar elders?

Antwoord: Heel veel Brabantse (drijf)mest wordt al getransporteerd naar akkerbouwgebieden in andere provincies, zoals Zeeland, Drenthe en Groningen, of naar het buitenland. Denk daarbij aan België, Noord-Franrijk en Duitsland.

12. Vraag: Wat gebeurt er als het mestoverschot niet wordt bewerkt?

Antwoord: Om te voorkomen dat er meer mest op het land blijft liggen dan voor de teelt van gewassen nuttig is, zijn veehouders vanwege de [Meststoffenwet](#) verplicht om het deel van hun mest dat ze niet op eigen grond kunnen gebruiken te 'verwerken' of te laten 'verwerken' door een ander. Als het mestoverschot niet wordt bewerkt, dan blijft de situatie zoals hij is: veel onbewerkte drijfmest wordt geëxporteerd. De initiatiefnemers van het plan-MER Mest – de Brabantse gemeenten en waterschappen en de provincie – willen naar een situatie waarin mestbewerking een onderdeel vormt van kringlooplandbouw. Als onderdeel van kringlooplandbouw kan mestbewerking bijdragen aan het verminderen van de uitstoot van onder meer stikstof en CO₂, aan het verbeteren van de vruchtbaarheid van de bodem en aan het terugdringen van het kunstmestgebruik.

13. Vraag: Wat zijn de voor- en de nadelen van mestbewerking?

Antwoord: Op de [argumentenkaart mestbewerking](#) zijn alle voor- en nadelen van mestbewerking overzichtelijk in kaart gebracht.

14.Vraag: Welke emissies komen vrij bij mestbewerking en hoeveel?

Antwoord: De emissies bij mestbewerking en de hoeveelheid van deze emissies verschillen per type installatie en per toegepaste techniek van mestbewerking. Meestal gaat het om emissies van geurstoffen, ammoniak en broeikasgassen, zoals lachgas. In aanvulling op landelijk geldende wettelijke regels heeft de provincie Noord-Brabant twee beleidsregels vastgesteld om deze emissies en overlast voor omwonenden zo laag mogelijk te houden: de beleidsregel '[Volksgezondheid en Mestbewerkingsinstallaties](#)' en de beleidsregel '[Industriële geur](#)'. Zie ook het kennisbericht Mest en Mestbewerking dat kan worden gedownload op <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/onderwerpen/mestbewerking>.

15.Vraag: Hoe schadelijk is mestbewerking?

Antwoord: Mestbewerking brengt risico's met zich mee. Deze risico's kunnen betrekking hebben op de natuur, de (verkeers)veiligheid en de volksgezondheid. Het 'Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid' zorgt voor onafhankelijke informatie over het effect van veehouderijen op de gezondheid van mensen. Op <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/onderwerpen/mestbewerking> is het kennisbericht 'Mest en Mestbewerking' te downloaden. Dat gaat ook in op veiligheid.

16.Vraag: Er wordt al langer gesproken over mestbewerking in Brabant. Denk aan de mestdialoog. Waarom zou het nu wel lukken om concrete afspraken te maken?

Antwoord: Anders dan voorheen nemen alle Brabantse gemeenten, waterschappen en de provincie deel aan dit initiatief. Alle belanghebbenden krijgen de gelegenheid om zienswijzen in te dienen en door de brede insteek van het onderzoek en het proces is de verwachting dat er concrete afspraken gemaakt kunnen worden over mestbewerking in Noord-Brabant.

Vragen over nut en opbrengst van een plan-MER

17.Vraag: Waarom is er voor een plan-MER gekozen?

Antwoord: De Brabantse gemeenten, waterschappen en de provincie Noord-Brabant willen afspraken maken over geschikte gebieden voor schone en veilige mestbewerking in Brabant. Om te zorgen voor een objectieve en transparante beoordeling van gebieden op puur milieutechnische gronden wordt een milieueffectrapportage opgesteld, een plan-MER. Daarmee krijgt het milieu en de omgeving een volwaardige plaats in de besluitvorming.

18.Vraag: Wat levert het plan-MER Mest op?/Wat is het resultaat?

Antwoord: In het milieueffectrapport worden de zoekgebieden voor mestbewerking, gelet op hun ligging en omgeving, gescoord op geschiktheid. Aspecten als transportbewegingen, veiligheid, natuur, leefomgeving, geurhinder en gezondheid bepalen de score. Dit resulteert in een plan-MER Mest dat de relatieve geschiktheid van zoekgebieden voor mestbewerking inzichtelijk maakt, inclusief onderzoeksvarianten, waarbij relatief geschikte gebieden worden gescoord en vervolgens worden afgezet tegen de opgave. Dit leidt uiteindelijk tot een lijst met potentiële locaties binnen de provincie Noord-Brabant voor mestbewerkingsinstallaties. Met input van zienswijzen en ingewonnen adviezen maken de bestuurders een afweging. Eén van de uitkomsten kan zijn dat het huidige mestbeleid van de provincie - dat alleen mestbewerking toelaat op bedrijventerreinen - moet worden heroverwogen omdat zoekgebieden in het buitengebied geschikt worden bevonden. Een andere uitkomst kan zijn dat er geen zoekgebieden in het buitengebied geschikt worden bevonden. Het huidige mestbeleid kan dan worden voortgezet.

19.Vraag: Mestbewerking en plannen voor mestbewerking leiden in bepaalde gevallen tot maatschappelijk ongenoegen en zorgen. Hoe kan het plan-MER Mest hierbij helpen?

Antwoord: Het plan-MER Mest geeft inzicht in de relatieve geschiktheid van gebieden voor mestbewerking. In de Notitie reikwijdte en detailniveau en het Plan van Aanpak die vooraf zijn gegaan aan het plan-MER Mest hebben de initiatiefnemers - de Brabantse gemeenten, waterschappen en de provincie Brabant - na uitgebreide afstemming kwaliteitseisen vastgelegd. In de m.e.r. procedure is ruimte voor inspraak; zienswijzen van de omgeving worden in de besluitvorming meegenomen. Het resultaat zal niet altijd voor alle betrokkenen tot een bevredigende situatie leiden, maar een plan-MER is de meest objectieve en transparante manier om de noodzakelijke locaties om het Brabantse mestoverschot te bewerken te kunnen vinden.

Vragen over het proces

20. Vraag: Hoe ziet het proces van het plan-MER Mest eruit?

Antwoord: Het proces van het plan-MER Mest begint met een milieutechnisch onderzoek. Dit onderzoek richt zich op zoekgebieden en op bestaande locaties. Het gaat daarbij om zoekgebieden die relatief gezien het meest geschikt zijn voor het vestigen van mestbewerkingsinstallaties. Deze basisinventarisatie wordt aangevuld met nadere analyses. Denk daarbij bijvoorbeeld aan toetsing aan vastgesteld ruimtelijk beleid van gemeenten, eventuele toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en recent GGD-onderzoek naar ervaren geurhinder. De verkregen shortlist van potentiële locaties en zoekgebieden, het voorkeursalternatief en de milieubeoordeling daarvan worden verwerkt in een milieutechnisch rapport dat als ontwerp plan-MER Mest aan het college van Gedeputeerde Staten worden aangeboden. Vervolgens wordt het ontwerp plan-MER Mest ingebed in de Uitvoeringsagenda Mest, één van de uitvoeringsagenda's van het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030. De ontwikkeling van dit beleidskader is in december 2020 van start gegaan. Nadat Gedeputeerde Staten de ontwerp Uitvoeringsagenda Mest hebben vastgesteld, waarin het ontwerp plan-MER Mest is opgenomen, worden beiden documenten geïntegreerd ter inzage gelegd. Daarna volgt een periode van inspraak, het inwinnen van adviezen bij de Commissie m.e.r., BrabantAdvies en GGD/RIVM en het opstellen van een Nota van zienswijzen. Vervolgens stellen Gedeputeerde Staten de Uitvoeringsagenda Mest vast. Indien nodig volgt een aanpassing van de Omgevingsverordening. Over de zowel de (regionale verdeling van) relatief geschikte locaties en zoekgebieden voor mestbewerking als de locaties waarvan is gebleken dat die voor mestbewerking ongeschikt zijn, maar waar wel mestbewerking plaatsvindt, kunnen regionale afspraken worden gemaakt. Aan het einde van dit document is een infographic opgenomen die uitbeeldt wat er aan het plan-MER Mest voorafging en waar we nu staan.

21. Vraag: Kan de provincie de beslissing van een gemeenteraad over een ruimtelijke toestemming voor een mestbewerkingsinstallatie 'overrulen'?

Antwoord: De provincie wil zo ver mogelijk wegblijven van overrulen. Dat is één van de redenen om mee te doen aan dit plan-MER, dat moet uitmonden in regionale afspraken. Maar, in beginsel heeft de provincie die mogelijkheid wel als dat van provinciaal belang is. Het is echter de bedoeling om dit voor te zijn met goede regionale afspraken met alle gemeenten.

Een voorbeeld: Een initiatief dat past binnen de context van de regionale afspraken vraagt om een wijziging van het bestemmingsplan en om een omgevingsvergunning (bouw en milieu). De gemeente is het bevoegd gezag voor de ruimtelijke procedure en de provincie is doorgaans het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning (situatie onder de Omgevingswet). De initiatiefnemer kan besluiten om de beide procedures te combineren. Dan komt de regie bij de provincie te liggen. De provincie vraagt vanwege de ruimtelijke toestemming een 'advies met instemming van de raad'. Is dit advies van de gemeenteraad negatief, dan zou de provincie toch eventueel kunnen besluiten om toestemming te verlenen vanwege een provinciaal belang. Ook hierover kunnen overigens regionale afspraken worden gemaakt.

22. Vraag: Hoe wordt de volksgezondheid geborgd in het plan-MER Mest?

Antwoord: De impact van een mestbewerkingsinstallatie (mbi) op de volksgezondheid is één van de kwaliteitscriteria waarop de geschiktheid van een zoekgebied wordt beoordeeld. Ook wordt gekeken naar de afstand van de mbi tot woningen in de omgeving. Die is belangrijk in verband met de emissie van fijnstof en geurstoffen. Het criterium volksgezondheid telt twee keer zo zwaar mee bij de beoordeling van zoekgebieden als sommige andere criteria. De afstand tot woningen zelfs drie keer zo veel.

Hieronder is een samenvatting van tabel 5 uit het Plan van Aanpak PlanMER Mestbewerkingslocaties opgenomen (pp 25-26). Daarin is te zien welke omgevingscriteria worden gebruikt bij de geschiktheidsbeoordeling in het plan-MER. De wegingsfactor in de rechter kolom geeft aan hoe zwaar een criterium meetelt bij de beoordeling.

Omgevingscriteria	Wegingsfactor
Woon- en leefklimaat - geur - fijnstof - geluid - externe veiligheid - afstand tot gevoelige objecten (woonhuizen, kantoren, scholen, verzorgingscentra, ziekenhuizen etc.)	3
Volksgezondheid - ziekteverwekkers - endotoxinen - milieubelasting	2
Natuur - stikstofdepositie - mogelijke aantasting (zeldzame)soorten en beïnvloeding natuurdoeltypen	1
Landschap en Cultuurhistorie - beïnvloeding - mogelijkheden voor inpassing	1
Ruimte en omgeving - beschikbare ruimte - beperkingen - synergie of conflicterend met bedrijven in de omgeving	1
Water - lozingen, kwantiteit en kwaliteit - hergebruik water	1
Verkeer - intensiteit - veiligheid	2
Klimaat - effect op uitstoot broeikasgassen	1

In het plan-MER Mest geldt afstand tot woningen niet als een uitsluitend criterium. Aan de afstand van een mestverwerkingsinstallatie tot woningen is een andere invulling gegeven: het aantal woningen binnen een afstand van 250 - 500 - 1.000 meter. Hoe meer woningen zich binnen die afstand bevinden, hoe lager de geschiktheid van het betreffende zoekgebied. Zoals bovenstaande tabel laat zien, weegt dit criterium drie keer zwaarder mee dan de andere omgevingscriteria.

23. Vraag: Hoe wordt de veiligheid van Brabanders geborgd in het plan-MER?

Antwoord: Het effect van een mestbewerkingsinstallatie (mbi) op de verkeersintensiteit en de verkeersveiligheid zijn twee van de kwaliteitscriteria waarop de geschiktheid van een zoekgebied in het plan-MER wordt beoordeeld. Zij tellen twee keer zo zwaar mee bij de beoordeling van zoekgebieden als sommige andere criteria. Directe risico's voor omwonenden bij calamiteiten wegen zelfs drie keer zo zwaar mee. Op pagina 25 van het [Plan van Aanpak PlanMER Mestbewerkingslocaties](#) is daar meer informatie over te vinden. Bij het antwoord op de vorige vraag is een tabel opgenomen die daar een samenvatting van geeft.

De effectbeoordeling is gebaseerd op de gangbare 'impactcontour' uit de lijst '[Bedrijven en milieuzonering 2009](#)' uitgegeven door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze handreiking geeft aan wat de richtafstanden zijn voor milieubelastende activiteiten categorie 4. In deze VNG-publicatie worden de richtafstanden gegeven voor de vier ruimtelijk relevante milieuaspecten: geur, stof, geluid en gevaar. De grootste richtafstanden zijn als uitgangspunten genomen en zijn verdubbeld voor risico's en bijzondere omstandigheden. Veiligheid weegt drie keer zo zwaar mee in de geschiktheidsbeoordeling. Meer over de veiligheid voor omwonenden is te vinden in het kennisbericht <https://www.kennisplatformveehouderij.nl/documenten/kennisbericht-mest-en-mestbewerking>.

De impact van een mestbewerkingsinstallatie op de verkeersintensiteit en de verkeersveiligheid tellen twee keer zo zwaar mee bij de geschiktheidsbeoordeling van een zoekgebied. Naast het aantal vervoersbeweging is de afstand naar hoofdwegen een belangrijk criterium. Op secundaire wegen kunnen bijvoorbeeld vrachtwagens rijden op een moment dat kinderen naar school fietsen. Dat levert mogelijk gevaarlijke situaties op.

24. Vraag: Hoe is de lijst van bestaande locaties voor mestbewerkingsinstallaties tot stand gekomen? Aan de hand van welke criteria zijn die locaties beoordeeld?

Antwoord: De bestaande locaties zijn de locaties voor mestbewerking waarvoor een omgevingsvergunning is verleend waarop daadwerkelijk een mestbewerkingsinstallatie is gebouwd. De vergunningverleners van de Brabantse gemeenten en omgevingsdiensten in de provincie Noord-Brabant hebben de lijst samengesteld.

25. Vraag: Krijgen gemeenten de gelegenheid om de lijst met bestaande locaties voor mestbewerkingsinstallaties te beoordelen?

Antwoord: De bestaande locaties zijn op de lijst gezet door vergunningverleners van gemeenten en/of omgevingsdiensten. Deze lijst is openbaar.

26. Vraag: Welke bedrijventerreinen worden meegenomen in het plan-MER Mest?

Antwoord: Alle bedrijventerreinen in Brabant die volgens de [database van IBIS](#) over ongebruikte ruimte beschikken.

27. Vraag: Wordt de mestbewerkingscapaciteit eerlijk verdeeld over de regio's (in verhouding tot de mestproductie)?

Antwoord: De verdeling van mestbewerkingscapaciteit is één van de onderwerpen waarover Brabantbreed afstemming moet plaatsvinden, waarna regionale afspraken zullen worden gemaakt. Het doel van het door de Brabantse gemeenten, waterschappen en de provincie Noord-Brabant ingezette plan-MER traject is om mestbewerking toe te laten op daarvoor de relatief meest geschikte plekken in Brabant, gelet op de ligging. Daarbij wordt gekeken naar:

- de nabijheid van woningen en faciliteiten als kantoorgebouwen, scholen, ziekenhuizen en zwembaden;
- de nabijheid van natuurgebieden;
- de locatie waar de mest wordt geproduceerd;
- de locatie(s) waar bewerkte mestproducten kunnen worden gebruikt/afgezet.

28. Vraag: Wanneer kan van de inhoud van de milieueffectrapportage kennis worden genomen?

Antwoord: Dat kan nadat Gedeputeerde Staten de concept Uitvoeringsagenda Mest en het ontwerp plan-MER Mest hebben vastgesteld. De start van de inspraakperiode is nog niet bepaald.

29. Vraag: In hoeverre heeft elke wethouder invloed kunnen uitoefenen op de inhoud en de resultaten van dit plan-MER?

Antwoord: Net als alle anderen betrokkenen hebben wethouders zienswijzen kunnen indien toen de concept Notitie reikwijdte en detailniveau Mestbewerkingslocaties in Noord-Brabant tussen 20 september en 8 november 2019 ter inzage lag. De zienswijzen en bij de Commissie m.e.r. en BrabantAdvies ingewonnen adviezen zijn verwerkt in de Nota van Zienswijzen. Op basis daarvan hebben Gedeputeerde Staten op 18 februari 2020 de Notitie reikwijdte en detailniveau, vertaald in het Plan van Aanpak Milieuonderzoek mestbewerkingslocaties Noord-Brabant, vastgesteld. Daarmee is de fase van beïnvloeding van de aanpak afgesloten. Zodra de Uitvoeringsagenda Mest, met het daarin ingebede ontwerp plan-MER Mest, wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten en wordt gepubliceerd, wordt de Uitvoeringsagenda ter inzage gelegd. Dan wordt voldoende ruimte geboden voor inspraak.

30. Vraag: In eerdere fases zijn delen uit het rapport inclusief kaartmateriaal met potentiële zoeklocaties voor mestbewerkingsinstallaties (mbi's) vrijgegeven. Waarom is sindsdien geen openheid van zaken meer gegeven?

Antwoord: Rond de zomer van 2020 is een notitie over de selectie van potentiële zoekgebieden uitgelekt. De bijbehorende kaarten waren voorbeelden, bedoeld om te laten zien hoe het aantal op geschiktheid te beoordelen zoekgebieden beperkt kon worden door gebruik te maken van bepaalde kwaliteitscriteria uit de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) en het Plan van Aanpak. Dat kaartmateriaal zegt niets over de uitkomsten van het plan-MER, noch over de geschiktheid van op de kaarten aanwezige zoekgebieden. De initiatiefnemers van het plan-MER – de Brabantse gemeenten, waterschappen en de provincie Noord-Brabant – betreuren het dat deze informatie is uitgelekt en ruis heeft veroorzaakt doordat de context ontbrak.

31. Vraag: Waarom is het proces van het plan-MER traject tussentijds gewijzigd?

Antwoord: Aanvankelijk zou een bestuurlijk en maatschappelijk debat over de zoekgebieden voor mestbewerking deel uitmaken van het opstellen van de milieueffectrapportage. Op 26 oktober 2020 hebben de leden van het Bestuurlijk Overleg Transitie Landbouw (BOTL) besloten om die dialoog plaats te laten vinden nadat de milieueffectrapportage is opgeleverd. Op die manier gaat het gesprek over zoekgebieden die op puur milieutechnische gronden en neutrale wijze als voldoende geschikt beoordeeld zijn en niet over gebieden die mogelijk niet eens aan de kwaliteitscriteria voldoen. Het plan-MER Mest brengt zo de relatieve geschiktheid van de relevante zoekgebieden voor mestbewerking in beeld en biedt een solide, waarde vrije basis voor een bestuurlijk en maatschappelijk debat. In december 2020 is de provincie gestart met de ontwikkeling van het beleidskader Landbouw en Voedsel 2030. Uit de gesprekken die over dit beleidskader zijn gevoerd en de reacties die zijn binnengekomen op het plan-MER Mest is gebleken dat de zoektocht naar relatief geschikte mestbewerkingslocaties niet los kan worden gezien van de aanpak van mest als onderdeel van een Brabantse voedselketen 3.0. Een voedselketen die slim, waardevol, circulair en verbonden is. Daarom hebben Gedeputeerde Staten op 30 maart besloten om het plan-MER Mest in te bedden in de Uitvoeringsagenda Mest, als onderdeel van het Beleidskader Landbouw en Voedsel 2030.

Bij de eerste uitwerking van de Uitvoeringsagenda Mest bleek dat die van invloed is op de diverse criteria die zijn gehanteerd in de beoordeling van relatief geschikte locaties en zoekgebieden voor mestbewerking en de weging van deze criteria. Op 20 juli 2021 is daarom besloten de oplevering van het ontwerp plan-MER Mest aan te houden totdat helder is wat de gevolgen van de Uitvoeringsagenda Mest op de benodigde hoeveelheid mestbewerking en het benodigde type mestbewerkingsinstallaties zijn en wat die gevolgen betekenen voor de ruimtelijke randvoorwaarden. Daarbij wordt het nog uit te voeren onderzoek naar geurhinder en volksgezondheid meegenomen. Daarna vindt de inbedding van het ontwerp plan-MER Mest in de Uitvoeringsagenda plaats.

32. Vraag: Wat kan een gemeente doen als er in het plan-MER een gebied wordt aangemerkt als relatief geschikt voor mestbewerking, maar dit niet strookt met het gemeentelijk beleid?

Antwoord: De basisinventarisatie van relatief geschikte zoekgebieden en locaties voor mestbewerking zal worden getoetst aan vastgesteld ruimtelijk beleid van gemeenten en eventuele toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Na de terinzagelegging van de concept Uitvoeringsagenda Mest, met het daarin ingebedde ontwerp plan-MER Mest, kunnen gemeenten, net als andere belanghebbenden, zienswijzen indienen.

33. Vraag: Gemeente zijn (via de regio) mede-initiatiefnemer van dit plan-MER. Kunnen zij bezwaar aantekenen/in beroep gaan tegen het uiteindelijk door de provincie vastgestelde plan-MER Mest?

Antwoord: Tegen een vastgesteld plan-MER is geen bezwaar of beroep mogelijk. Dit is immers geen besluit of vastgesteld plan, maar enkel een informatiedocument bedoeld om het milieu een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven. Pas als met behulp van het plan-MER een bestemmingsplan of een structuurvisie wordt aangepast, kan in dat traject ook inhoudelijk op het plan-MER worden ingegaan.

34. Vraag: Wanneer kunnen de eerste mestbewerkingsinstallaties naar verwachting gebouwd worden?

Antwoord: Het huidige provinciale mestbeleid laat alleen mestbewerking op bedrijventerreinen toe, op een drietal vastgelegde uitzonderingen voor het buitengebied na. Meer informatie daarover is te vinden in de [Interim omgevingsverordening Noord-Brabant](#). Binnen deze context kan een initiatiefnemer zich bij een gemeente melden. Zodra een gemeente en/of de provincie de vergunning afgeeft, kan met de bouw van een mestbewerkingsinstallatie worden begonnen. Dat kan vandaag of morgen al zijn; daarvoor is afronding van het plan-MER Mest niet nodig.

Vragen over de rol en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen

35. Vraag: Wat is de rol van de gemeenten, als initiatiefnemers, in dit proces?

Antwoord: In het najaar van 2017 hebben de gemeenten uit Zuidoost- en Noordoost-Brabant het provinciebestuur benaderd met twee vragen: 'Wat voor soort mestbewerking willen wij in Brabant?' en 'Kan dit ook op geschikte locaties in het buitengebied?'. De eerste vraag heeft geleid tot de [Visie op mestbewerking](#). Deze is in april 2019 aan alle gemeenten toegezonden. Over de tweede vraag zijn afspraken gemaakt tijdens de ontwikkeldagen in december 2018. Sindsdien zijn gemeenten, provincie en waterschappen met elkaar op zoek naar geschikte gebieden voor mestbewerking. Onderdeel van de afspraken is het gebruiken van het instrument plan-MER, vanwege de objectiviteit en transparante milieubeoordeling. Afstemming vindt plaats in het bestuurlijk overleg transitie landbouw (BOTL) van de Brabantse gemeenten en waterschappen en de provincie.

De Brabantse gemeenten zijn dus samen met de provincie en waterschappen formeel initiatiefnemer van het plan-MER Zoekgebieden voor mestbewerking. Dit betekent een gezamenlijke verantwoordelijkheid om het plan-MER tot een goed einde te brengen voor wat betreft inhoud, proces en communicatie. Daarom is een ambtelijk kernteam geformeerd met vertegenwoordigers van de verschillende regionale samenwerkingen van gemeenten en vindt de bestuurlijke afstemming plaats in het BOTL.

De verantwoordelijkheid van gemeenten houdt niet op bij het plan-MER maar strekt zich uit tot de regionale afspraken over de mestbewerking. In de provinciale omgevingsverordening kan vervolgens de koppeling met de regionale afspraken worden gelegd, waardoor deze kunnen worden meegenomen bij de ontwikkeling van gemeentelijke plannen.

36. Vraag: Wordt er van de gemeenten besluitvorming verwacht? Zo ja, wanneer?

Antwoord: Zodra het ontwerp plan-MER Mest, ingebed in de Uitvoeringsagenda Mest, ter inzage gaat, kunnen gemeenten net als andere belanghebbenden zienswijzen indienen. Het definitieve plan-MER Mest is input voor de regionale afspraken in samenhang met een mogelijke aanpassing van de Omgevingsverordening.

Van de gemeenten wordt verwacht dat zij zich houden aan de regionale afspraken. De gemeenteraad heeft het laatste woord. Dit gaat als volgt in zijn werk.

- Een initiatiefnemer meldt zich bij de gemeente en wil een locatie buiten de geschikte zoekgebieden opgenomen in de regionale afspraken. De gemeente werkt niet mee aan dit initiatief.
- Een initiatiefnemer meldt zich bij de gemeente en heeft een locatie gevonden binnen een geschikt zoekgebied, opgenomen in de regionale afspraken. De gemeente werkt mee aan dit initiatief. Dat vraagt om een wijziging van het bestemmingsplan en om een omgevingsvergunning (bouw en milieu). De gemeente is het bevoegd gezag voor de ruimtelijke procedure en de provincie is het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning (situatie onder de Omgevingswet). De *initiatiefnemer* kan besluiten om de beide procedures te combineren. Dan komt de regie bij de provincie te liggen. De provincie vraagt vanwege de ruimtelijke toestemming een "advies met instemming van de raad". Geeft de gemeenteraad een negatief advies, dan kan geen toestemming worden verleend.

Is het advies van de gemeenteraad negatief, dan zou de provincie kunnen besluiten om toch toestemming te verlenen vanwege een provinciaal belang. Meer informatie over die mogelijkheid is te lezen in het antwoord op vraag 21.

37.Vraag: Wat wordt er wanneer van gemeenten verwacht?

Antwoord: Tot aan de zomer van 2021 vindt er afstemming plaats in het Bestuurlijk Overleg Transitie Landbouw (BOTL) over de inhoud en het proces van het plan-MER Mest. In dit overleg zijn naast de Brabantse waterschappen ook de Brabantse regio's vertegenwoordigd (zie ook vraag 39). Zodra de basisinventarisatie van relatief geschikte locaties voor mestbewerking wordt aangevuld met nadere analyses, zoals een toetsing aan vastgesteld ruimtelijk beleid van gemeenten, eventuele toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en GGD-onderzoek naar ervaren geurhinder, wordt het BOTL weer betrokken.

Nadat het ontwerp plan-MER Mest, ingebed in de Uitvoeringsagenda Mest, is aangeboden aan Gedeputeerde Staten, wordt het ter inzage gelegd. Dan kunnen gemeenten hun zienswijzen inbrengen. Wanneer deze inspraakperiode begint, moet nog bepaald worden. Zodra daar meer duidelijkheid over is, worden de gemeenten daarover geïnformeerd. Ook bij het maken van regionale afspraken over zoekgebieden en locaties voor mestbewerking zijn gemeenten aan zet en wordt commitment van hen gevraagd.

38.Vraag: Gemeenten zijn (via de regio) mede-initiatiefnemer van dit plan-MER. Waarom stellen Gedeputeerde Staten het milieueffectrapport vast voordat dat openbaar wordt gemaakt?

Antwoord: Voor een plan-MER is een bestuursorgaan nodig dat de rol van initiatiefnemer op zich neemt. De provincie heeft die rol op zich genomen, namens de gemeenten en de waterschappen. Ook is een bestuursorgaan nodig voor de rol van bevoegd gezag voor het plan-MER. Deze rol is exclusief voor de provincie.

Gedeputeerde Staten stellen niets vast zonder instemming van het Bestuurlijk Overleg Transitie Landbouw (BOTL), waarin alle initiatiefnemers van het plan-MER zijn vertegenwoordigd.

39.Vraag: Wat is het Bestuurlijk overleg Transitie Landbouw (BOTL) en wie nemen eraan deel?

Antwoord: Het Bestuurlijk overleg Transitie landbouw is een overleg tussen vertegenwoordigers van de verschillende Brabantse regio's, de Brabantse waterschappen en de provincie. Allerhande onderwerpen die om gezamenlijk optrekken van overheden vragen, staan op de agenda. Denk aan nieuwe wetgeving op het gebied van landbouw, sanering van de varkenshouderijen, combiwassers en het Schone Lucht Akkoord. Het BOTL is als volgt samengesteld:

- De regio Noordoost-Brabant wordt vertegenwoordigd door drie bestuurders.
- De Metropoolregio Eindhoven wordt vertegenwoordigd door twee bestuurders.
- Regio Hart van Brabant wordt vertegenwoordigd door een bestuurder.
- De regio West-Brabant wordt vertegenwoordigd door een bestuurder.
- De Brabantse waterschappen worden vertegenwoordigd door een dijkgraaf.
- De gedeputeerde Landbouw, Voedsel en Natuur en de gedeputeerde Ruimte en Wonen vertegenwoordigen de provincie Noord-Brabant.

Alle bestuurders worden ambtelijk ondersteund.

Overige vragen

40. Vraag: Het milieueffectrapport zal duidelijk maken welke bestaande mestbewerkingsinstallaties op ongeschikte locaties zitten. Wat gebeurt daarmee?

Antwoord: Naast de potentiële locaties voor mestbewerkingsinstallaties (mbi's) zullen ook de bestaande mestbewerkingsinstallaties in het plan-MER beoordeeld worden op basis van de in de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) vastgestelde toetsingscriteria. Over bestaande mestbewerkingsinstallaties, waarvan dit onderzoek uitwijst dat ze zich op een ongeschikte locatie bevinden, dient op een later moment een bestuurlijk besluit genomen te worden. In de wetenschap dat niet zomaar voorbij gegaan kan worden aan de bestaande rechten van de ondernemer. Zoals gesteld in de NRD worden deze mbi's niet voor uitbreiding geschikt geacht.

41. Vraag: Worden in het kader van het plan-MER Mest woningen opgekocht?

Antwoord: Het opkopen van woningen is niet aan de orde in het plan-MER Mest. Of de aanwezigheid van een paar woningen al kan leiden tot uitsluiting van een gebied zal blijken uit de geschiktheidsscores in het milieueffectrapport.

42. Vraag: Hoe wordt innovatie meegenomen in dit proces?

Antwoord: Innovatie is geen criterium bij de beoordeling van zoekgebieden. Wel wordt in het vergunningstraject door het bevoegd gezag en/of de omgevingsdiensten bekeken of gebruik is gemaakt van de [Best Beschikbare Technieken](#) (BBT). Dat is een dynamische lijst, gebaseerd op wetenschappelijke onderzoek, waarbij innovatie in mestbewerkingstechnieken beoordeeld worden. Ondernemers dienen deze technieken te gebruiken in de installaties. Welke technieken zij moeten gebruiken hangt af van het gekozen productieproces.

43. Vraag: Hoe wordt duurzaamheid meegenomen in dit proces?

Antwoord: Net als innovatie is duurzaamheid een belangrijk aspect bij de vergunningverlening. Denk aan toetsingscriteria als de afstand van de mestbewerkingsinstallatie tot omwonenden en tot natuurgebieden (in verband met emissies) en transportafstanden. De voor een mestbewerkingsinstallatie gekozen technieken bepalen in belangrijke mate de duurzaamheid van een initiatief.

44. Vraag: Wat is de invloed van het stikstofvraagstuk op plan-MER Mest?

Antwoord: Net is als bij alle andere ontwikkelingen zullen nieuwe aanvragen voor mestbewerkingslocaties (mbi's) moeten voldoen aan de Wet Natuurbescherming en de daaruit voortvloeiende stikstofdepositienormen. Daarnaast zijn in de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) de volgende uitsluitende criteria opgenomen:

- Natuurnetwerk Brabant;
- Groenblauwe mantel;
- Zone beperkingen veehouderij.

In deze gebieden mogen geen mbi's gebouwd worden. In de NRD is een omschrijving van deze gebieden te vinden.

Deze uitsluitende criteria en de criteria waar tijdens het plan-MER naar gekeken worden, maken het zeer onwaarschijnlijk dat er zoekgebieden vlak naast natuurgebieden worden aangewezen.

45.Vraag: Wat is ervoor nodig om een mestbewerkingsinstallatie te starten?

Antwoord: Een initiatiefnemer zal over onherroepelijke vergunningen moeten beschikken om een mestbewerkingsinstallatie te kunnen bouwen en te laten functioneren. Bij de vergunningverlening wordt getoetst of de installatie aan de geldende regelgeving voldoet en of deze past binnen de relevante beleidskaders op het gebied van mestbewerkingsinstallaties.

46.Vraag: Wat is ervoor nodig om een bestaande mestbewerkingsinstallatie uit te breiden?

Antwoord: Een initiatiefnemer zal over onherroepelijke vergunningen moeten beschikken om een bestaande mestbewerkingsinstallatie te kunnen uitbreiden. Bij de vergunningverlening wordt getoetst of de installatie aan de geldende regelgeving voldoet en of deze past binnen de relevante beleidskaders op het gebied van mestbewerkingsinstallaties.

Roadmap plan-MER Mest

Juli 2021

